

OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE ACHIZIȚII PUBLICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA PRIN INTERMEDIUL INSTRUMENTELOR MICRO ȘI MACROECONOMICE

Galina ULIAN, Andrei MULIC

Universitatea de Stat din Moldova

***Abstract.** Public procurement is researched in terms of results and maximum efficiency of the allocation of financial resources of the national public budget. This issue is very current in the context of economic development of the Republic of Moldova. As a result, public procurement is presented as a complex, multi-level, interdependent system, the operation of which should ensure the optimal distribution of public financial resources at central and local level. The aim and objectives of the research is to conduct a complex research of the main problems and features of optimizing public procurement at the national level. The methodology of scientific research applied to the article is based on the structural method of research. The article is based on the study of the public procurement system in the Republic of Moldova, thus analysing its component elements. The analytical method was used to research the concept of public procurement, as well as the legislation in force on the public procurement system. To study the dynamic evolution of statistical indicators of public procurement, the method of systematic analysis was used. The method of quantitative and qualitative analysis was applied to research the indicators of the public procurement system in the Republic of Moldova and establish their impact for optimizing finances at the micro and macroeconomic level. Results: In the research, the authors examined the issue of responsibility for the outcome of the quality of the execution of a public procurement contract and the problems that arose during their implementation. Proposals are presented to improve the efficiency of the public financing mechanism in the context of electronic public procurement procedures within the automated information system "State Register of Public Procurement" (AIS "SRPP") MTender.*

***Keywords:** budgetary allocations financing mechanism, national public budgetary funds, public procurement, public financial resources.*

Actualmente, în Republica Moldova s-a dezvoltat un sistem de norme juridice care reglementează relațiile privind introducerea și implementarea unui mod mai eficient de utilizare a fondurilor bugetare - sistemul achizițiilor publice. Normele legale care reglementează relațiile legate de achizițiile publice s-au dezvoltat și au apărut într-un grup separat relativ recent. Prin urmare, relațiile asociate achizițiilor de bunuri și servicii la nivel de stat și local sunt cele mai relevante.

Achiziția publică semnifică procurare de bunuri, executare de lucrări sau prestare de servicii pentru necesitățile uneia sau mai multor autorități contractante (art. 1 din Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice)

Prin urmare, achizițiile publice reprezintă achiziționarea de bunuri (lucrări, servicii) pentru nevoile organelor de stat utilizând fondurile bugetare.

Achizițiile publice prevăd:

- acoperirea nevoilor Republicii Moldova, la nivel de stat și local, în bunuri (lucrări, servicii) necesare pentru implementarea funcțiilor autorităților centrale și locale, inclusiv pentru implementarea programelor naționale pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova;
- nevoile autorităților publice, unităților administrativ-teritoriale în bunuri (lucrări, servicii) necesare pentru implementarea funcțiilor și competențelor acestora, inclusiv pentru implementarea programelor la nivel local;
- nevoile administrației publice locale în bunuri (lucrări, servicii) necesare pentru rezolvarea problemelor de importanță locală și implementarea anumitor competențe de stat transferate autorităților locale.

Cu ajutorul sistemului de achiziții publice, sunt rezolvate sarcini importante precum respectarea securității naționale, crearea și sprijinirea rezervelor materiale de stat, asigurarea vieții populației etc.

În același timp, achizițiile publice sunt un instrument financiar eficient al politicii sociale și industriale a statului, deoarece permite acordarea de sprijin producătorilor naționali, inclusiv întreprinderilor mici, organizațiilor, persoanelor cu dizabilități etc., precum și stimularea producției de bunuri competitive.

Furnizorii care îndeplinesc cerințele specificate în cerere pot solicita un contract de achiziții publice. Aceasta înseamnă că încheierea unui contract este posibilă cu o companie de orice formă de proprietate, dacă oferă cele mai atractive condiții. Un contract de achiziții publice nu poate fi încheiat cu o companie care nu îndeplinește cerințele declarate de organizatori.

Achizițiile publice sau o listă generală a nevoilor autorităților publice în cadrul procedurilor de planificare a contractului de achiziții publice ar trebui să fie îndeplinite cu cea mai eficientă alocare a fondurilor bugetare. Alocarea eficientă reprezintă nu atât ca economisirea de bani, ci ca găsirea celui mai bun raport preț-calitate. De aceea, o companie care a solicitat participarea la o licitație publică trebuie să îndeplinească cerințele clientului.

De asemenea, sistemul de achiziții publice trebuie să fie deschis, transparent și responsabil. Nerespectarea acestor cerințe duce la încălcarea principiilor achizițiilor publice.

În unele cazuri, rezultatele achizițiilor publice nu îndeplinesc cerințele declarate. Acest lucru se poate datora atât iresponsabilității și lipsei de profesionalism a organizatorilor, cât și motivelor egoiste.

Contractul pentru implementarea achizițiilor publice permite companiei să obțină profit și să îi ofere o comandă pentru o lungă perioadă de timp, astfel încât unii participanți abuzează de drept. Cu toate acestea, așa cum a arătat practica, acest lucru poate fi tratat. Există multe cazuri în

care deciziile dubioase privind semnarea contractelor de achiziții publice au fost contestate. Eforturile comune ale furnizorilor de bună credință și ale autorităților de reglementare contribuie la eficientizarea și eficiența sistemului de achiziții publice.

Achizițiile publice sunt necesare pentru a oferi autorităților publice bunurile necesare (lucrări, servicii) care îndeplinesc anumite cerințe, în condițiile cele mai favorabile pentru toți participanții la procesul de achiziții. Atât întreprinderile de stat, cât și companiile private pot fi selectate ca furnizori.

Pentru o firmă privată, achizițiile publice pentru un anumit tip de servicii (lucrări) sau furnizarea de produse pot deveni o sursă strabilă de venit. Achizițiile publice sunt benefice pentru întreprinderi naționale din mai multe motive. În primul rând, compania obține o sursă fiabilă de vânzări pentru produsele sale, ceea ce înseamnă că costurile comerciale sunt reduse.

Analizând raportul Raportul privind activitatea în domeniul achizițiilor publice desfășurată în perioada anului 2019, elaborat de AAP putem constata:

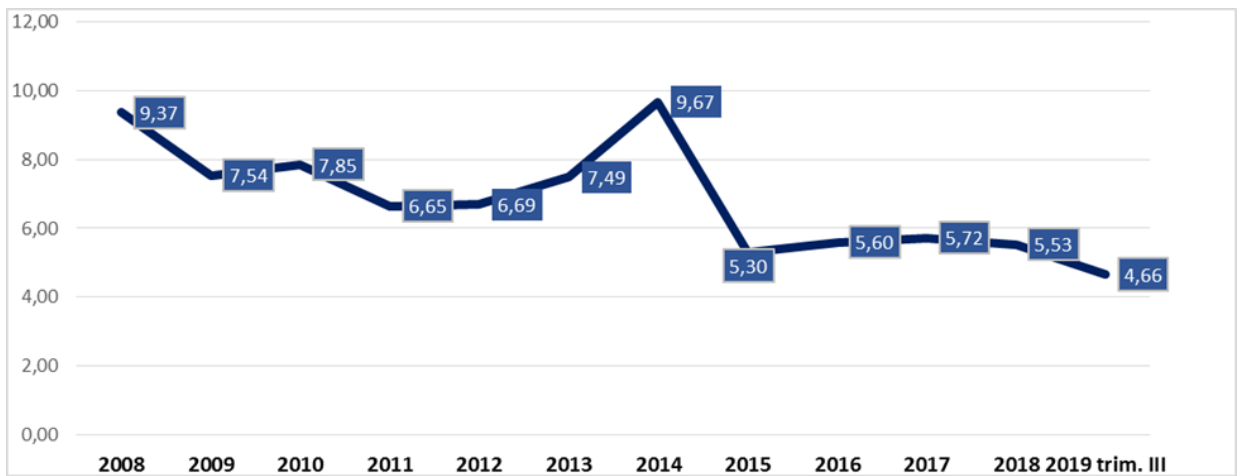

Figura 1 Cota parte a achizițiilor publice din Produsul Intern Brut (%)

Sursa: Elaborat de autori în baza Raportul privind activitatea în domeniul achizițiilor publice desfășurată în perioada anului 2019 [4, p 19]

Valoarea contractelor publice încheiate de Agenția Achiziții Publice (AAP) în 2018 și 2019 a fost de 10.508.707.208,42 lei și 8.939.886.172,34 lei, reprezentând aproximativ 5,53 și 4,66% din PIB. Așadar, aproximativ 5% din PIB este alocat prin piața achizițiilor publice și acționează ca un instrument puternic al politicii economice. În același timp, sistemul de achiziții publice face posibilă optimizarea problemei concurenței, atunci când singurul criteriu este prețul, iar singura metodă acceptabilă de achiziție este licitația. Spațiul economic are o formă mai complexă și scopul este de a oferi condiții egale pentru dezvoltarea tuturor tipurilor de entități economice. Iar condițiile necesare dezvoltării unui monopol mare sunt diferite de cele necesare întreprinderilor mici. Prin urmare, devine posibilă trecerea la un model de dezvoltare mai complex, care ia în considerare factori precum distribuția resurselor de muncă și dezvoltarea teritorială. Astfel, sistemul de achiziții publice creează un spațiu economic echitabil, în care există oportunități pentru dezvoltarea tuturor entităților economice.

Sistemul de achiziții publice are un potențial anticorupție extraordinar. Corupția apare atunci când un furnizorul caută clauze nedrepte, cum ar fi supraevaluarea. Autoritățile de stat și municipale efectuează anual aproximativ 25327 și 13800 de achiziții conform datelor din 2018 și 2019. Reducerea esențială a achizițiilor netransparente sau suspecte va spori încrederea în

activitățile statului pe piață. Și acest lucru va contribui la dezvoltarea inițiativei private și la creșterea unui spirit antreprenorial, care este atât de necesar în RM.

CONCLUZII. Sistemul de achiziții publice trebuie să fie eficient. Eficacitatea sa depinde de încrederea participanților. Dar încrederea apare atunci când sunt îndeplinite o serie de condiții.

Cel mai important dintre acestea este încrederea că sistemul îndeplinește funcțiile pentru care a fost creat. Atunci când se utilizează sistemul de achiziții publice, încrederea rezultă din cunoașterea structurii sale și respectarea principiului conform căruia încercarea de a „falsifica” va avea ca rezultat inevitabil nu numai sancțiuni sub formă de amenzi, ci și riscuri ridicate de publicitate. O altă condiție este susceptibilitatea sistemului la îmbunătățiri, capacitatea de a corecta deficiențele identificate.

Pentru îmbunătățirea sistemului de achiziții publice, este necesară eliminarea sistematică și persistentă a deficiențelor constatate de participanții la procesul de achiziții publice, pentru a reacționa sensibil la lacune în legislație.

De asemenea, este necesar să aveți cele mai complete informații despre încălcări în implementarea achizițiilor publice. Nu contează în ce mod intră informația. Din acest punct de vedere, existența unui portal public, care oferă posibilitatea de a posta informații despre un eveniment de achiziție care poate duce la o încălcare a interesului public, este cea mai bună soluție la această problemă.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 197-205 din 31.07.2015
2. Dudin M.N, Ljasnikov N.V, Kuznecov A.V, Fedorova IJu. Innovative transformation and transformational potential of socio-economic systems // Middle East Journal of Scientific Research, 2013, no. 17 (10), pp. 1434-1437.
3. Dudin M.N, Ljasnikov N.V, Pankov S.V. and Sepiashvili E.N. Innovative foresight as the method for management of strategic sustainable development of the business structures // World Applied Sciences Journal, 2013, no. 26 (8), pp. 1086-1089.
4. Raportul privind activitatea în domeniul achizițiilor publice desfășurată în perioada an.2019, https://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_aap_2019_0.pdf

Această publicație este elaborată în cadrul proiectului
„Consolidarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova” 20.80009.7007.15,
finanțat din Bugetul de Stat în cadrul Programului de Stat (2020-2023)